

EUROPSKA KONVENCIJA O MEĐUNARODNOJ TRGOVAČKOJ ARBITRAŽI
od 21. lipnja 1961.*¹
(Izvaci)

Potpisani, uredno ovlašteni,

Sazvani pod okriljem Ekonomske komisije Ujedinjenih naroda za Europu,

nakon što su utvrdili da je 10. lipnja 1958. na Konferenciji Ujedinjenih naroda o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži bila potpisana u Newyorku Konvencija o priznanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka,

želeći unapređivanje razvoja europske trgovine uklanjanjem, koliko je to moguće, određenih poteškoća koje mogu ometati organizaciju i rad međunarodne trgovačke arbitraže u odnosima između fizičkih i pravnih osoba raznih europskih zemalja,

suglasili su se o sljedećim odredbama:

Članak I.
Polje primjene Konvencije

1. Ova Konvencija se primjenjuje:
 - (a) na sporazume o arbitraži sklopljene radi rješavanja sporova koji nastaju iz međunarodne trgovine između fizičkih ili pravnih osoba koje imaju, u vrijeme sklapanja sporazuma, svoje uobičajeno boravište ili svoje sjedište u različitim državama ugovornicama;
 - (b) na arbitražni postupak i odluke utemeljene na sporazumima označenim u stavku 1. pod (a) ovog članka.
2. Za svrhu ove Konvencije:
 - (a) izraz "sporazum o arbitraži" znači bilo arbitražnu klauzulu u nekom ugovoru, bilo sporazum o arbitraži, ugovor ili arbitražni sporazum koji su potpisale stranke ili je sadržan u razmjenjenim pismima, telegramima ili teleprinterskim priopćenjima, te – u odnosima između država čija prava ne zahtijevaju da sporazum o arbitraži bude u pisanom obliku – svaki sporazum sklopljen u oblicima koji dozvoljavaju ta prava;
 - (b) izraz "arbitražna" znači rješavanje sporova ne samo od strane arbitara imenovanih za određene slučajeve (ad hoc arbitražna) nego i od strane stalnih arbitražnih ustanova;
 - (c) izraz "sjedište" znači mjesto u kojem se nalazi organ upravljanja koji je sklopilo sporazum o arbitraži.

Članak II.

* Redakcijski pročišćeni tekst. Konvencija je objavljena u Sl.l. SFRJ, MU, br. 12/1963. Notifikacijom o sukcesiji Hrvatska je postala strankom Konvencije 8. listopada 1991. (Nn, MU, br. 4/1994).

¹ Konvencija je na snazi u sljedećim državama: Austrija, Belgija, Bjelarus, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Burkina Faso, Češka Republika, Danska, Finska, Francuska, Hrvatska, Italija, Jugoslavija, Kazakstan, Kuba, Luksemburg, Mađarska, Makedonija, Moldovija, Njemačka, Poljska, Rumunjska, Ruska Federacija, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Turska i Ukrajina.

Sposobnost pravnih osoba javnog prava da se podvrgnu arbitraži

1. U slučajevima označenim u članku I, stavak 1. ove Konvencije, pravne osobe koje se po pravu koje se na njih primjenjuje smatraju "pravnim osobama javnog prava", imaju ovlaštenje sklapati pravovaljane sporazume o arbitraži.
2. Prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja ovoj Konvenciji svaka država može izjaviti da ograničava to ovlaštenje uvjetima navedenim u njenoj izjavi.

Članak III.

Sposobnost stranih državljana da budu arbitri

U arbitražama na koje se odnosi ova Konvencija strani državljani mogu biti određeni za arbitre.

Članak IV.

Organiziranje arbitraže

1. Stranke iz sporazuma o arbitraži mogu predvidjeti:
 - (a) da će svoje sporove iznijeti pred stalnu arbitražnu ustanovu; u tom slučaju arbitražni postupak će se provesti u skladu s pravilima te ustanove;
 - (b) da će svoje sporove podvrći jednom ad hoc arbitražnom postupku; u tom slučaju stranke će posebno moći:
 - (i) imenovati arbitre ili utvrditi načine na koje će arbitri biti imenovani u slučaju spora;
 - (ii) odrediti mjesto arbitraže; i
 - (iii) odrediti pravila postupka kojih će se arbitri pridržavati.
2. Ako su se stranke sporazumjele da rješavanje svojih sporova povjere ad hoc arbitraži i ako u roku od trideset dana od dana obavijesti tuženiku o zahtjevu za arbitražu jedna od stranaka ne odredi svojeg arbitra, ovoga će, ako nije određeno drugačije, imenovati na zahtjev druge stranke predsjednik nadležne trgovačke komore zemlje u kojoj stranka koja je to propustila ima uobičajeno boravište ili sjedište u vrijeme iznošenja zahtjeva za arbitražu. Ovaj stavak primjenjuje se i na zamjenu arbitra (arbitara) kojeg je imenovala jedna od stranaka ili predsjednik navedene trgovačke komore.
3. Ako su se stranke sporazumjele da rješavanje svojih sporova povjere ad hoc arbitraži sastavljenoj od jednog ili više arbitara, a sporazum o arbitraži ne sadrži odredbe o o mjerama radi organiziranja arbitraže koje su navedene u stavku 1. ovog članka, te mjere poduzet će arbitar (arbitri) koji je već imenovan, osim ako se stranke o tome drukčije ne sporazume i pod rezervom za slučaj predviđen u gornjem stavku 2. Ako se stranke ne mogu sporazumjeti o imenovanju arbitra-pojedinca ili kad se imenovani arbitri ne mogu sporazumjeti o mjerama koje treba poduzeti, tužitelj se može radi traženja da se poduzmu potrebne mjere obratiti, ako su se stranke sporazumjele o mjestu arbitraže, po svojem izboru, predsjedniku trgovačke komore nadležne po sporazumno utvrđenom mjestu arbitraže, ili predsjedniku trgovačke komore nadležne po mjestu u kojem tuženik ima uobičajeno boravište ili sjedište u vrijeme iznošenja zahtjeva za arbitražu. Kad takvo mjesto nije sporazumno utvrđeno, tužitelj je ovlašten po svojem izboru obratiti se radi poduzimanja potrebne mjere bilo predsjedniku nadležne trgovačke komore u zemlji u kojoj se nalazi mjesto tuženikovog uobičajenog boravišta ili sjedišta u vrijeme iznošenja zahtjeva za arbitražu, ili Posebnom komitetu čiji su sastav i postupak određeni u prilogu uz ovu Konvenciju. Ako tužitelj propusti iskoristiti prava koja su mu dana u ovom stavku, tuženik ili arbitar (arbitri) bit će ovlašteni da tako postupe.
4. Kad dobije zahtjev predsjednik ili Posebni komitet ovlašteni su po potrebi:

- (a) imenovati jednog arbitra, predsjedavajućeg arbitra, superarbitra ili trećeg arbitra;
 - (b) zamijeniti arbitra ili arbitre imenovane po bilo kojem postupku drukčijem od onog označenog u stavku 2. ovog članka;
 - (c) odrediti mjesto arbitraže, s time da arbitri mogu odrediti neko drugo mjesto arbitraže;
 - (d) utvrditi, izravno ili pozivom na pravilnik ili statut stalne arbitražne ustanove, pravila postupka koja arbitri trebaju poštivati, pod uvjetom da arbitri sami nisu odredili ta pravila zbog nepostojanja bilo kakvog sporazuma stranaka o tome.
5. Ako su se stranke sporazumjele rješavanje svojih sporova povjeriti nekoj stalnoj arbitražnoj ustanovi, a nisu odredile o kojoj ustanovi je riječ niti se o tome mogu sporazumjeti, tužitelj može zahtijevati da se takva ustanova odredi u skladu s postupkom označenim u stavku 3.
6. Ako sporazum o arbitraži ne određuje vrstu arbitraže (arbitražu stalne arbitražne ustanove ili ad hoc arbitražu) kojoj su se stranke sporazumjele povjeriti svoj spor, te ako se stranke o tome ne mogu sporazumjeti, da bi se to pitanje riješilo tužitelj će u tom slučaju biti ovlašten pribjeći postupku označenom u stavku 3. Predsjednik nadležne trgovačke komore ili Posebni komitet bit će ovlašteni ili uputiti stranke na stalnu arbitražnu ustanovu ili pozvati stranke da odrede svoje arbitre u vremenskom roku koji su im oni odredili i da se u tom roku sporazumiju o potrebnim mjerama za provedbu arbitraže. U posljednjem slučaju primjenit će se odredbe stavaka 2, 3. i 4. ovog članka.
7. Ako u roku od šezdeset dana od trenutka kad je od njega zatraženo da obavi jednu od funkcija izloženih u stavcima 2, 3, 4, 5. i 6. ovog članka, predsjednik trgovačke komore određen na temelju tih stavaka ne obavi jednu od tih funkcija, stranka koja je to zatražila ovlaštena je zatražiti da to učini Posebni komitet.

Članak V.

Prigovor nenadležnosti arbitraže

1. Stranka koja namjerava istaći prigovor nenadležnosti arbitraže koji se temelji bilo na činjenici da sporazum o arbitraži ne postoji ili da je ništav ili da je prestao važiti, treba to učiniti u tijeku arbitražnog postupka, ne kasnije od podnoštenja odgovora na tužbu koji se odnosi na bit spora; prigovore koji se temelje na činjenici da je arbitar prekoračio svoje ovlasti treba istaći u tijeku arbitražnog postupka čim se pitanje za koje se tvrdi da arbitar nije nadležan iznese u arbitražnom postupku. Ako je do zakašnjenja u isticanju prigovora dođe iz razloga za koji arbitar nađe da je opravdan, arbitar će objaviti da je prigovor dopustiv.
2. Prigovori nenadležnosti navedeni u stavku 1. koji ne budu podneseni u roku određenom u stavku 1 ne mogu se isticati ni u nastavku arbitražnog postupka, ako je riječ o prigovorima koje su na temelju prava koje arbitar primjenjuje ovlaštene istaći jedino stranke, niti tijekom kasnijeg sudskog postupka o biti spora ili o izvršenju arbitražne odluke, ako se radi o prigovorima koje su na temelju prava određenog kolizijskim pravilima suda koji odlučuje o biti spora ili o izvršenju arbitražne odluke ovlaštene istaći jedino stranke. Odluka arbitra o odbacivanju zakašnjelog prigovora podložna je, međutim, sudskoj kontroli.
3. Pod rezervom bilo koje kasnije sudske kontrole predviđene po pravu suda, arbitar čija je nadležnost osporena može nastaviti arbitražni postupak; on je ovlašten odlučiti o svojoj nadležnosti i o postojanju ili valjanosti sporazuma o arbitraži ili ugovora čiji je sporazum sastavni dio.

Članak VI.

Sudska nadležnost

1. Prigovor nenadležnosti suda koji je istaknut pred sudom kojem je jedna od stranaka iz sporazuma o arbitraži podnijela tužbu na temelju činjenice da postoji sporazum o arbitraži, tuženik treba istaći pod prijetnjom gubitka prava na prigovor prije ili istovremeno s davanjem odgovora na tužbu o glavnoj stvari, ovisno o tome smatra li se taj prigovor po pravu suda kojemu je tužba podnesena procesnopravnim ili materijalnoopravnim.
2. Prilikom donošenja odluke o postojanju ili valjanosti sporazuma o arbitraži, sudovi država ugovornica odlučit će o sposobnosti stranaka po pravu koje se na njih primjenjuje, a o drugim pitanjima:
 - (a) po pravu kojem su stranke podvrgnule svoj sporazum o arbitraži;
 - (b) a ako nema naznake o tome, po pravu zemlje u kojoj arbitražnu odluku treba donijeti;
 - (c) ako nema upućivanja na pravo kojem su stranke podvrgnule svoj sporazum i ako se u vrijeme kad se to pitanje istakne pred sudom ne može odrediti zemlja u kojoj će arbitražna odluka biti donesena, prema pravu koje se treba primijeniti na temelju kolizijskih pravila zemlje suda pred kojim je pokrenut spor.

Sudovi mogu isto tako odbiti priznanje sporazuma o arbitraži, ako se po pravu njihove zemlje taj spor nije podoban za rješavanje u arbitražnom postupku.

3. Ako je arbitražni postupak pokrenut prije obraćanja sudu, sud države ugovornice koji kasnije odlučuje povodom tužbe u pogledu istog zahtjeva između istih stranaka ili o zahtjevu za utvrđenje da sporazum o arbitraži ne postoji ili da je ništav ili da je prestao, zastat će s odlučivanjem o nadležnosti arbitra dok ne bude donesena arbitražna odluka, osim ako nađe da postoje važni razlozi za to da postupi drugačije.
4. Zahtjevi za privremene mjere i zahtjevi za prethodne mjere osiguranja ne smatraju se nespojivim sa sporazumom o arbitraži, niti se smatra da se time od suda traži da odluči o biti spora.

Članak VII.

Pravo koje se treba primijeniti

1. Stranke su slobodne sporazumno odrediti pravo koje će primijeniti na bit spora. Ako nema naznake o tome koje se pravo treba primijeniti, arbitri će primijeniti pravo na koje upućuje kolizijsko pravilo koje arbitri smatraju prikladnim. U oba slučaja arbitri će voditi računa o odredbama ugovora i o trgovačkim običajima.
2. Arbitri će suditi kao prijateljski posrednici, ako tako odluče stranke i ako to dopušta pravo koje se primjenjuje na arbitražu.

Članak VIII.

Obrazloženje odluke

Pretpostavlja se da su se stranke sporazumjele da arbitražna odluka treba biti obrazložena, osim:

- (a) ako su se stranke izričito izjasnile da se odluka ne treba obrazložiti; ili
- (b) ako su pristale na arbitražni postupak prema kojem nije uobičajeno da se odluka obrazlaže, pod uvjetom da u tom slučaju prije kraja raspravnog ročišta, ili ako raspravnog ročišta nije bilo, prije donošenja arbitražne odluke, nijedna stranka ne zatraži da se odluka obrazlaže.

Članak IX.

Poništaj arbitražne odluke

1. Poništaj u jednoj državi ugovornici arbitražne odluke na koju se ova Konvencija odnosi predstavljat će razlog za odbijanje priznanja ili izvršenja u drugoj državi ugovornici samo ako je do poništaja došlo u državi u kojoj je ili prema čijem pravu je arbitražna odluka donesena, i to iz jednog od sljedećih razloga:
 - a) da su stranke iz sporazuma o arbitraži po za njih mjerodavnom pravu na neki način nesposobne ili da taj sporazum nije valjan po pravu kojem su ga stranke podvrgle, ili ako nema naznake o tome, po pravu zemlje u kojoj je arbitražna odluka donesena;
 - b) da stranka koja traži poništaj arbitražne odluke nije bila uredno obaviještena o imenovanju arbitra ili o arbitražnom postupku ili da na drugi način nije bila u mogućnosti koristiti se svojim procesnim sredstvima napada i obrane;
 - c) da je arbitražnom odlukom odlučeno o sporu na koji se sporazum o arbitraži ne odnosi ili koji ne spada u okvir arbitražnog sporazuma; ili je njome odlučeno o stvari koja prelazi granice sporazuma o arbitraži; međutim, ako se dio arbitražne odluke koji se odnosi na pitanja koja su bila podvrgnuta arbitraži može odvojiti od dijela arbitražne odluke koji se odnosi na pitanja koja nisu bila podvrgnuta arbitraži, prvonavedeni dio ne treba biti poništen.
 - d) sastav arbitražnog tijela ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa sporazumom stranaka ili ako takvog sporazuma nema, s odredbama članka IV. ove Konvencije.
2. U odnosima između država ugovornica koje su ujedno i stranke Newyorške Konvencije o priznanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka od 10. lipnja 1958. stavak 1. ovog članka ograničuje primjenu članka V (1) (e) Newyorške Konvencije samo na slučajeve poništaja koji su navedeni u stavku 1 ovog članka.

Članak X. Zaključne odredbe

1. Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje ili pristupanje zemljama članicama Ekonomske komisije za Europu i zemljama primljenim u Komisiju u savjetodavnom svojstvu po članku 8. Pravila o nadležnosti Komisije.
2. One zemlje koje mogu sudjelovati u pojedinim aktivnostima Ekonomske komisije za Europu u skladu sa člankom 11. Pravila o nadležnosti Komisije mogu postati ugovorne stranke ove Konvencije pristupajući joj poslije njenog stupanja na snagu.
3. Konvencija će biti otvorena za potpisivanje zaključno do 31. prosinca 1961. Poslije toga će biti otvorena za pristupanje.
4. Ovu Konvenciju treba ratificirati.
5. Instrumenti o ratifikaciji ili pristupanju obavljaju se polaganjem odnosnih instrumenata kod Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.
6. Prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja ovoj Konvenciji ugovorne strane priopćit će Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda popis trgovačkih komora ili drugih ustanova u njihovoj zemlji koje će obavljati funkcije koje su povjerene na temelju članka IV. ove Konvencije predsjednicima nadležnih trgovačkih komora.
7. Odredbe ove Konvencije ne utječu na valjanost višestranih ili dvostranih sporazuma koji se odnose na arbitražu koje su sklopile države ugovornice.

8. Ova Konvencija stupit će na snagu devedesetog dana nakon što je pet zemalja označenih u gornjem stavku 1. položilo svoje instrumente o ratifikaciji ili pristupanju. Za svaku zemlju koja je kasnije ratificira ili joj pristupi ova Konvencija će stupiti na snagu devedesetog dana nakon što je navedena zemlja položila svoj instrument o ratifikaciji ili pristupanju.
9. Svaka ugovorna stranka može otkazati ovu Konvenciju tako da o tome obavijesti Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda. Otkaz djeluje nakon proteka dvanaest mjeseci od dana kada Glavni tajnik primi obavijest o otkazu.
10. Ako se nakon stupanja na snagu ove Konvencije broj ugovornih strana smanji, kao posljedica otkaza, na manje od pet, Konvencija će prestati biti na snazi od dana u koji posljednji od takvih otkaza stupi na snagu.
11. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda obavijestit će zemlje označene u stavku 1. i zemlje koje su postale ugovorne strane po stavku 2 o:
 - (a) izjavama datim po članku II, stavak 2;
 - (b) ratifikacijama i pristupanjima po stavcima 1. i 2;
 - (c) primljenim priopćenjima u smislu stavka 6;
 - (d) datumima stupanja na snagu ove Konvencije u skladu sa stavkom 8;
 - (e) otkazima na temelju stavka 9;
 - (f) prestanku važnosti ove Konvencije u skladu sa stavkom 10.
12. Nakon 31. prosinca 1961. izvornik ove Konvencije položiti će se kod Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda koji će dostaviti valjano ovjerene kopije svakoj od zemalja navedenih u gornjim stavcima 1. i 2.

U potvrdu navedenoga potpisani su, koji su za to uredno ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Načinjeno u Ženevi, dvadeset prvog travnja tisuću devet stotina šezdeset prve godine u jednom primjerku na engleskom, francuskom i ruskom jeziku, s time da je svaki tekst podjednako vjerodostojan.

PRILOG
SASTAV I POSTUPAK POSEBNOG KOMITETA
OZNAČENOG U ČLANKU IV. KONVENCIJE

1. Posebni komitet naveden u članku IV. Konvencije sastojat će se od dva redovna člana i predsjedatelja. Jednog od redovnih članova izabrat će trgovačke komore ili druge ustanove koje odrede, na temelju članka X. stavak 6. Konvencije, države u kojima u vrijeme kad Konvencija bude otvorena za potpisivanje postoje nacionalni komiteti Međunarodne trgovačke komore i koje su u vrijeme izbora strane Konvencije. Drugog člana izabrat će trgovačke komore ili druge ustanove koje odrede, na temelju članka X. stavak 6. Konvencije, države u kojima u vrijeme kad Konvencija bude otvorena za potpisivanje ne postoje nacionalni komiteti Međunarodne trgovačke komore i koje su u vrijeme izbora strane Konvencije.
2. Osobe koje će djelovati kao predsjedatelji Posebnog komiteta na temelju stavka 7. ovog priloga izabrat će na isti način trgovačke komore ili druge ustanove navedene u stavku 1. ovog priloga.
3. Trgovačke komore ili druge institucije navedene u stavku 1. ovog priloga izabrat će zamjenike istovremeno i na isti način kao što biraju predsjedatelja i druge redovne

članove u slučaju privremene nesposobnosti predsjedatelja ili drugih članova da djeluju. U slučaju trajne nesposobnosti da djeluju ili ostavke predsjedatelja ili redovnog člana zamjenik koji je izabran da ga zamjenjuje postat će, prema tome o kakvom se slučaju radi, predsjedatelj ili redovni član, a grupa trgovačkih komora ili drugih ustanova koja je izabrala zamjenika koji je postao predsjedatelj ili redovni član izabrat će drugog zamjenika.

4. Prvi izbori za Komitet održat će se u roku od devedeset dana od datuma polaganja petog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju. Trgovačke komore ili druge institucije određene od država potpisnica koje još nisu strane Konvencije ovlaštene su isto tako sudjelovati u tim izborima. Ako ne bude moguće da se izbori održe u propisanom razdoblju, stupanje na snagu stavaka 3. do 7. članka IV. ove Konvencije odložit će se dok se ne izvrše izbori kao što je naprijed predviđeno.
5. Pod rezervom odredaba članka 7, članovi Posebnog komiteta bit će izabrani za razdoblje od četiri godine. Novi izbori održat će se u tijeku prvih šest mjeseci četvrte godine nakon izbora. Međutim, ako novi postupak za izbor članova Posebnog komiteta ne ostvari rezultate, članovi koji su ranije bili izabrani nastavit će obavljati svoje funkcije do izbora novih članova.
6. Rezultati izbora novih članova Posebnog komiteta priopćit će se Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda koji će obavijestiti države označene u članku X, stavak 1. ove Konvencije i države koje su postale ugovorne strane po članku X, stavak 2. Glavni tajnik će isto tako obavijestiti spomenute države o svakom odlaganju stupanja na snagu stavaka 3. do 7. članka IV. Konvencije na temelju stavka 4. ovog priloga.
7. Osobe izabrane za funkciju predsjedatelja obavljat će svoje funkcije naizmjenice, svaka u razdoblju od dvije godine. Pitanje koja će od te dvije osobe obavljati funkciju predsjedatelja u prvom razdoblju od dvije godine nakon stupanja na snagu ove Konvencije, odlučit će se ždrijebom. Funkcija predsjedatelja bit će nakon toga povjerena, za svako sljedeće dvogodišnje razdoblje, osobi koju za predsjedatelja izabere grupa zemalja u koju ne spada ona koja je izabrala predsjedatelja koji je obavljao funkciju u razdoblju od dvije godine koje je neposredno prethodilo.
8. Upućivanje Posebnom komitetu jednog od zahtjeva označenih u stavcima 3. do 7. naprijed navedenog članka IV. dostavit će se izvršnom tajniku Ekonomske komisije za Europu. Izvršni tajnik će u prvom redu iznijeti zahtjev članu Posebnog komiteta koga je izabrala grupa zemalja u koju ne spada ona koja je izabrala predsjedatelja koji je u funkciji u vrijeme postavljanja zahtjeva. Prijedlog člana kojem je podnesen zahtjev u prvom stupnju priopćit će izvršni tajnik drugom članu Komiteta pa ako se taj drugi član suglasi s tim prijedlogom smatrat će se da je to odluka Komiteta te će je izvršni tajnik priopćiti osobi koja je postavila zahtjev.
9. Ako se dva člana Posebnog komiteta kojima se obratio izvršni tajnik ne mogu sporazumjeti o odluci putem dopisivanja, izvršni tajnik Ekonomske komisije za Europu sazvat će sastanak spomenutog komiteta u Ženevi radi pokušaja da se osigura jednoglasna odluka o zahtjevu. U nedostatku jednoglasnosti, odluka Komiteta bit će donesena većinom glasova a izvršni tajnik će je priopćiti osobi koja je postavila zahtjev.
10. Sredstva za troškove vezane uz djelovanje Posebnog komiteta trebaju predujmiti osoba koja zahtjeva tu djelatnost, ali će se smatrati troškovima spora.